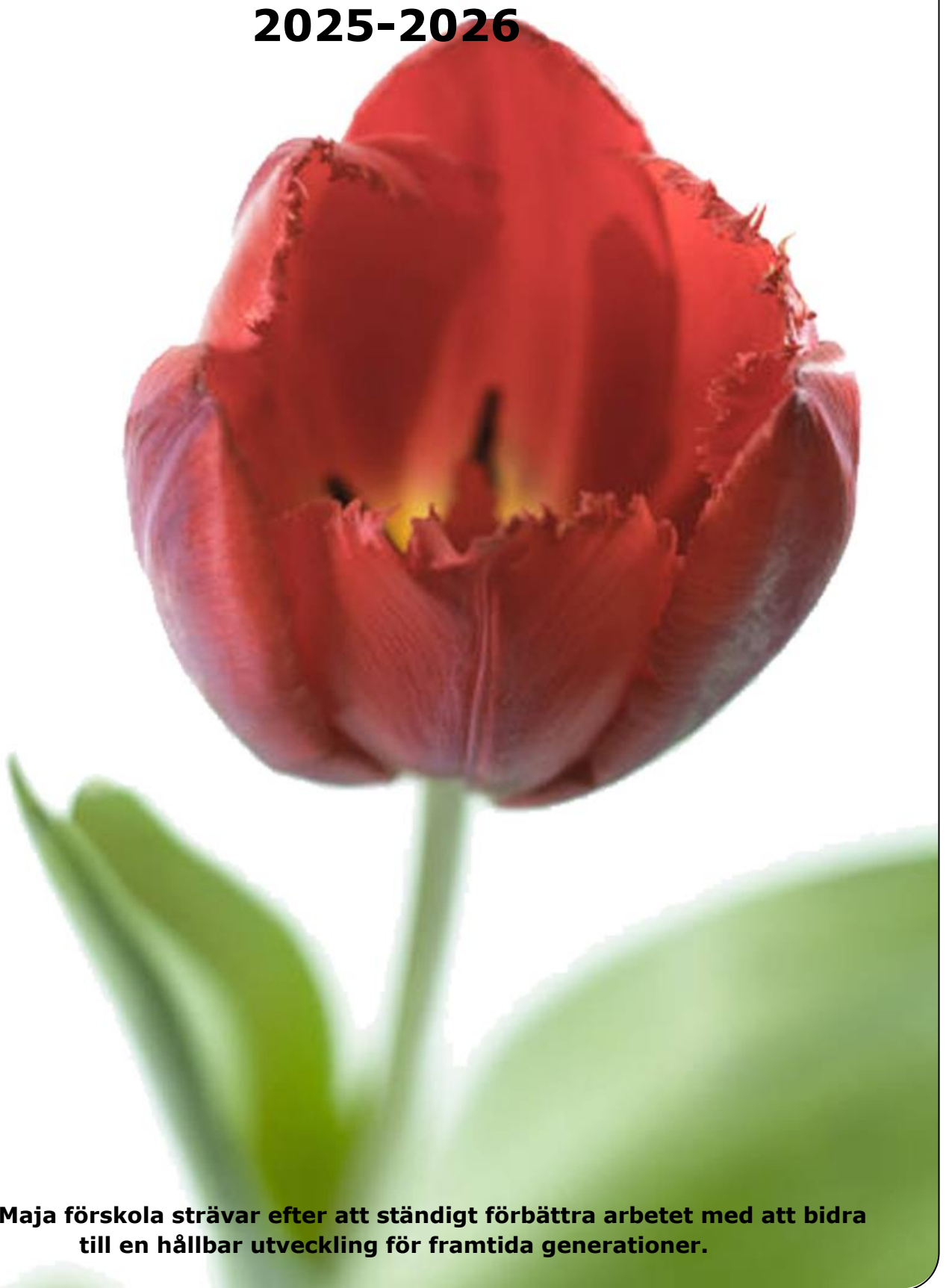

MILJÖHANDLINGSPLAN

Lasse Maja förskola

2025-2026

Lasse Maja förskola strävar efter att ständigt förbättra arbetet med att bidra till en hållbar utveckling för framtida generationer.

MILJÖHANDLINGSPLAN

Lasse Maja förskola

Mål

Målet med miljöhandlingsplanen är att minska barns och personals exponering för kemikalier på förskolan och därigenom förbättra inomhusmiljön.

Våra åtaganden

Vi väljer att:

- minska andelen skadliga kemikalier i verksamheterna.
- långsiktigt öka vår grad av miljömärkta produkter och tjänster.
- använda produkter av förnyelsebart material.
- arbeta med matsvinn och matavfallsinsamling.
- hantera avfall utifrån kretsloppsprinciper och säkerställa att miljöfarligt avfall omhändertas korrekt.

För att handlingsplanen praktiskt ska kunna genomföras i våra verksamheter så strävar vi efter att öka kunskapen hos all personal.

Göra en inventering

- Är plastleksaker mjuka eller halvmjuka och äldre än fem år.
- Luktar de starkt av parfym? Det kan i så fall vara allergiframkallande.
- Har ni väskor, skor, bälten, smycken m.m. av mjuk plast?
- Känns vissa plastleksaker kladdiga eller klibbiga?
- Leker barnen med kasserade tangentbord, gamla eller kasserade mobiler eller annan elektronik?
- Finns det plastsaker som inte är tänkta som leksaker?
- Är leksakerna kvalitets- eller miljömärkta? Det är obligatoriskt att leksaker ska var CE-märkta.
- Kommer leksakerna från seriösa leverantörer/tillverkare?
- Undvik smådelar till de minsta barnen och köp leksaker med rätt åldersmärkning för den avdelning där leksaken skall användas.
- Lämna riskfyllda produkter till återvinning eller flytta dem i alla fall bort från de minsta barnen.
- Haklappar och pipmuggar ses över och byts ut när de blir gamla.

Bakgrund

Barn utforskar sin omgivning genom att smaka och suga på saker genom sin hand till mun beteende.

Barn har tunn och ömtålig hud. De andas snabbare och äter och dricker mer i förhållande till sin vikt jämfört med vuxna. Om de utsätts för samma mängd av ett ämne som en vuxen så kan de ändå få i sig mer gifter.

Eftersom barns kroppar inte är färdigutvecklade är de mer känsliga för kemikalier än vuxna. Speciellt organsystemen som utvecklas efter födseln, till exempel immunförsvaret och hjärnan.

Miljö

Möbler, skumgummimadrasser och textilier riskerar att vara behandlade med flamskyddsmedel, impregneringsmedel, antimögelmedel och andra kemikalier som är miljögifter och kan påverka människa och miljö negativt. Välj miljömärkt om alternativ finns. Mjukplastprodukter som madrassöverdrag till vil-madrasser samt skötbordet, ytskiktet på akustik borden, förkläden och vaxdukar av PVC innehåller mjukgörare. Många av dessa är hormonstörande och bör ersättas med PVC -fria alternativ som vaxad bomull eller förkläden. Välj miljömärkt om alternativ finns.

Mattor och övriga textilier bör vara i naturmaterial som: ull, lin, bomull och hampa. Både ur brandsäkerhets- samt hygiensynpunkt då till exempel ullen är naturligt smutsavvisande. En matta i syntet är lättantändlig och dessutom riskerar gummeringen att innehålla ftalater.

Lågenergilampor innehåller kvicksilver. Då en lampa krossas ska lokalen evakueras, vädra och torka sedan upp lampan med en fuktig handduk. Avfallet klassas sedan som farligt och sorteras därefter.

Lekmaterial ute och inne

Ingen elektronik (gamla telefoner, kameror, tangentbord etc.) bland barnen. Produkter som inte är tillverkade för att vara leksaker har inte lika hårda miljökrav som äkta leksaker och kan därför innehålla mer och fler skadliga kemikalier. Detta gäller särskilt gammal elektronik.

Undvik mjukplastmaterial som frukt och grönsaker i plast samt tallrikar, glas och bestick. Alternativ finns i trä och tyg samt emaljerad plåt, porslin och rostfritt. Produkter som är leksaker ska vara CE-märkta. Gallra bort bollar, badankor, dockor, plastfigurer som är kladdiga, nötta eller inte CE-märkta.

Om utklädningskläder, undvik metall detaljer som ofta innehåller bly, nickel och andra tungmetaller. Läder i avlagda handväskor och skor kan vara garvade med krom samt innehålla rester av arsenik och kvicksilver. Konstläder riskerar innehålla mjukgörare som ftalater. Prioritera kläder ämnade för barn och lek samt gärna CE-märkta. Välj främst naturmaterial och se till att materialen är hela och inte skavda.

Mjuklera och modellmassa kan innehålla PVC med mjukgörare. Välj alltid giftfria alternativ till färg, krita, pennor, lera och andra material som barnen använder.

Välj vattenbaserade miljömärkta färger och undvik kadmiumgul och kinolingul som "kan ha negativ effekt på barns beteende och koncentration." (Livsmedelsverket 2014).

Bildäck, telefonstolpar, järnvägsslipers och tryckimpregnerat virke innehåller ämnen som inte är lämpliga för miljöer där barn vistas, till exempel tungmetaller och bekämpningsmedel.

Vid renoveringar/ombyggnationer eller nyinköp bör man tänka på att ställa krav på vad materialet är gjort av och om det kan innehålla skadliga ämnen.

Hygien/kemikalier

Rengöringsprodukter som tvättmedel, diskmedel, rengöringsmedel, tvål och antibakteriell tvål innehåller ofta allergiframkallande och bakteriedödande ämnen, som riskerar att vara hormonstörande, fertilitetsstörande och cancerogena. Vidare så orsakar alla dessa ämnen föroreningar i sjöar och vattendrag.

Bepröva och rensa bort onödiga kemikalier.

Välj produkter främst med astma -och allergiförbundets märkning SVALAN, miljömärkningarna Svanen eller Bra miljöval.

Se hud-och hårvård samt Miljömärkningar för mer info. Kemikalieförteckning och säkerhetsblad ska finnas för alla kemikalier som finns i verksamheten.

Välj förnyelsebara material till förbrukningsartiklar. Med förnyelsebara material avses ofta "naturligt material" som trä eller andra växtmaterial.

Till skillnad från icke förnyelsebara material som produceras från olja, så bidrar inte dessa till växthuseffekten i samma utsträckning.

Exempel på förnyelsebara material är tvättlappar i papper istället för de i skumgummi. Vinylhandskar riskerar att innehålla stora mängder hormonstörande ftalater. Ftalaterna vandrar över till barnets samt bärarens hud vid användning.

De bör ersättas med ftalatfri vinyl, nitril eller latex.

Damm fastnar på barnens händer. Därför är det viktigt att låta barnen tvätta händerna ofta. Eftersom barn har ett hand- munbeteende är handtvätt ett effektivt sätt att minska miljögifter i kroppen.

Blöjor kan innehålla parfymer, flamskyddsmedel, salvor, lotioner, lukthämmande ämnen eller nanomaterial. Alla dessa ämnen kan vara skadliga och är förbjudna i Svanen-märkta produkter.

Städning och tvätt

Tvätta alltid textilier, madrassöverdrag, gardiner, gosedjur, med mera, innan användning. I textilierna kan det finnas bekämpningsmedelsrester från produktion. Vid tillverkning tillsätts ofta kemikalier för färg, flamskydd och impregnering. Även inför transport tillsätts kemikalier för att textilierna inte ska bli skrynkliga eller mögla. Dessa kemikalier kan bl.a. skapa allergier.

Ytor som skötbord ska rengöras efter varje blöjbyte.

Städplan finns.

Städning av lokaler

Görs av Friska Rum AB, se deras städplan.

Städningen är viktig att genomföra då miljögifter ansamlas i damm som barnen får i sig. Städningen bör ske då barnen inte är i lokalerna. Val av städmetod anpassas efter material och ytskikt.

Torrmoppning eller våttorkning med minsta möjliga mängd vatten är att föredra då dammsugning rör upp dammpartiklar i luften.

Torka även möbler, lister, hyllor etc. Såpa eller mikrofiberduk anpassad för städning är bra alternativ. Hygienutrymmen ska städas dagligen.

Avfall

För bästa resultat med matavfallsinsamlingen, sila bort vätska och samla matavfall i bruna papperspåsar.

Källsorteringen sker noggrant för att säkerställa att material återgår in i kretsloppet. Detta minskar användningen av våra ändliga resurser.

Miljöfarligt avfall är: toners, batterier, glödlampor, lysrör, lågenergilampor, målarfärgsrester och elektronik. Dessa produkter samlar vi ihop och sen beställer hämtning.

Vi slänger även gals och porslin för återvinning.

Mat

Vår cateringfirma Sandborgens har en egen miljöhandlingsplan (se bifogat dokument).

Tänk på att plastkärl ska vara märkta med "glas och gaffel" eller orden "till livsmedel".

Välja ett miljövänligt alternativ vad gäller tallrikar, muggar/glas, tillbringare och bestick i plast. Ur arbetsmiljösynpunkt väljer vi ett miljövänligt alternativ i plast hellre än i glas, porslin eller metall.

Ska göra och har gjort

- Frukt och grönt ska alltid tvättas innan det serveras.
- Vi använder *bisfenolfri* plast i våra glas och tallrikar.
- Vinylhandskar är gjorda av nitrid CE-märkta.
- Undviker att servera mat med tillsatser.
- Ingen gammal elektronik bland barnen.
- Vi köper in materialet från ABA skol som garanterar att giftinformationscentralen ska ha aktuella recept på ALLA sina produkter och produkterna är självklart registrerade hos Kemikalieinspektionen.
- Kasta gamla leksaker och ersätt med leksaker som uppfyller leksaksdirektivet vilket bland annat innebär att det inte finns några förbjudna ftalater, ingen bisfenol etc.
- Vid inköp av textilier väljer vi miljömärkt.
- Mattor på avdelningarna bör vara i naturmaterial, inköpta på ABA-skol.
- 2013–2014 bytte vi ut alla våra golvmattor, målade om väggarna och införskaffade nya armaturer.
- 2014–2016 inköptes nya bord, stolar och soffor hos ABA skol så att vi är garanterade miljömärkning.
- 2020 byte av städbolag, Friska rum AB.
- 2022 köket renoverades med godkännande av kommunen.
- 2023 målade om väggarna med kommunens godkännande.
- 2024 de stolar och bord som var utslitna kastades och nya köptes in.

Ansvarig

Det är styrelsen som är ytterst ansvarig men delegerar ut detta på rektorn som i sin tur har en levande diskussion angående miljöarbetet med personalen på förskolan. Personalen ska med jämna mellanrum se över materialet på avdelningarna så att gammalt och slitet material byts ut och kastas.